

Arbeids- og sosialdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 Oslo

12.12.2019

Hørings svar – Forslag til utfasing av forsørgingstillegg til alderspensjon i folketrygden

Pensjonistforbundet og SAKO-organisasjonene (LO-Stats Pensjonistutvalg, Telepensjonistenes Forbund, Fagforbundets sentrale pensjonistutvalg, Postens Pensjonistforbund, Politiets Pensjonistforbund, Jernbanepensjonistenes Forbund og Statens Vegvesens Forbund) viser til Arbeids- og sosialdepartementets høringsnotat av 20. september 2019 med forslag til utfasing av forsørgingstillegg til alderspensjon i folketrygden.

Sammendrag

Pensjonistforbundet støtter ikke regjeringens forslag til utfasing av forsørgingstillegg til alderspensjon i folketrygden. Pensjonistforbundet ønsker en reell tilpasning av tilleggene til ny alderspensjon fra folketrygden, ikke en avvikling slik regjeringen foreslår. Kuttforslaget fra regjeringen rammer relativt få personer, men betyr mye for dem det gjelder. Tilleggene er inntektsprøvd, slik at det kun er husholdninger med lav inntekt som mottar ytelsene. Forslaget vil ramme både barn og voksne som får det vanskeligere økonomisk. Siden tilleggene er beskjedne og gis til få personer er også de årlige innsparingene for staten småbeløp i statsbudsjettssammenheng. Vi anser at forslaget ikke er et økonomisk nødvendig kutt, men et ideologisk forslag.

Regjeringen skriver i høringsnotatet at samlet alderspensjon i størst mulig grad bør være individbasert og ikke knyttet til forsørgeransvar, for å støtte opp under insentivene til å være i arbeid. Det er naturligvis bra at flest mulig som kan står i arbeid, men vi må erkjenne at ikke alle er i jobb. Det er en grunn til at disse tilleggene eksisterer, og de bidrar til å redusere økonomisk ulikhet og barnefattigdom. Etter Pensjonistforbundets vurdering er det svært lite heldig at pensjonister med forsørgeransvar og lav inntekt får en inntektsnedgang, og vi ber derfor om at tilleggene videreføres og tilpasses ny folketrygd.

Bakgrunn

Arbeids- og sosialdepartementet foreslår i høringsnotatet å utfase ektefelle tillegg og barnetillegg til alderspensjon i folketrygden. De foreslår at det ikke innføres ordninger i ny

Postadresse:

Pb. 6714 St. Olavs pl.
0130 Oslo

Besøksadresse:

Torggata 15

pf@pensjonistforbundet.no
www.pensjonistforbundet.no

Telefon: 22 34 87 70
Faks: 22 34 87 83

Bankgiro: 9001.05.50202
Org.nr.: 970 323 910

alderspensjon fra folketrygden som gir høyere alderspensjon til pensjonister som forsørger ektefelle eller barn. Ny alderspensjon innføres gradvis fra og med årskullet 1954, og er fullt innfasnet for personer født i 1963 og senere.

Regjeringen foreslår også en raskere utfasing av eksisterende ordninger. Det foreslås at dagens tillegg skal utfases fullstendig fra 2027, og at størrelsen på tilleggene reduseres hvert år frem mot det. De foreslår at det gis 75 prosent av fullt tillegg fra 2024, 50 prosent fra 2025, 25 prosent fra 2026, og at tilleggene er helt utfaset fra 1. januar 2027. Regjeringen foreslår at nye barnetillegg ikke skal innvilges fra og med 2021.

Etter dagens regler gis det fullt forsørgingstillegg for alle årskull frem til og med 1962. For årskull født i 1963 og senere, som er helt omfattet av ny alderspensjon fra folketrygden, er det ikke vedtatt noen videreføring av forsørgingstillegg i loven enda. Det krever derfor en lovendring for å tilpasse forsørgingstilleggene til ny alderspensjon fra folketrygden, for årskull født i 1963 og senere.

Det er en egen minstepensjonssats for pensjonister som mottar alderspensjon etter gammelt regelverk, og forsørger ektefelle over 60 år. Det er ingen slik forhøyet minstepensjonssats i den nye folketrygden. Denne minstepensjonssatsen fases derfor gradvis ut med årskullene 1954 til 1962, i takt med innfasningen av ny alderspensjon fra folketrygden.

Pensjonistforbundet er av den oppfatning at det med endringene i pensjonsreformen og innføringen av ny alderspensjon fra folketrygden er nødvendig at forsørgingstilleggene og minstepensjonen tilpasses det nye pensjonssystemet. Vi ser med stor bekymring på regjeringens forslag som ikke innebærer en tilpasning av ytelsene til ny folketrygd, men som er en ren avvikling av ytelsene. Utviklingen går i retning av at alderspensjonssystemet i folketrygden svekkes, og fremtidige pensjonister får dårligere inntektssikring gjennom folketrygden. Det er vel og bra at flest mulig har en jobb, men folketrygden bør gi en inntekt som gir gode levekår for dem som av ulike årsaker forsørger andre eller selv blir forsørget.

Inntektsprøvde ytelser og økende ulikhet

Fullt ektefelletillegg utgjør 25 prosent av minste pensjonsnivå etter høy sats, som tilsvarer 47 856 kroner i året. Fullt barnetillegg utgjør 20 prosent av minstepensjonsnivå høy sats per barn, som tilsvarer 38 284 kroner per år.

Både ektefelletillegg og barnetillegg er inntektsprøvde ytelser, som innebærer at ytelsene trappes ned, og forsvinner helt, dersom inntekten overstiger et bestemt nivå. Det er husholdningens samlede inntekt som legges til grunn. Dersom barnet har en egen inntekt som overstiger 1 G i året (99 818 kroner per 1.5.2019) utbetales ikke barnetillegg.

Departementet argumenterer i høringsnotatet for at Norge oppfyller sine internasjonale forpliktelser i henhold til FNs barnekonvensjon gjennom ordninger som kompenserer for

Postadresse:

Pb. 6714 St. Olavs pl.
0130 Oslo

Besøksadresse:

Torggata 15

pf@pensjonistforbundet.no
www.pensjonistforbundet.no

Telefon: 22 34 87 70
Faks: 22 34 87 83

Bankgiro: 9001.05.50202
Org.nr.: 970 323 910

foreldrenes inntektsbortfall, og viser til at alderspensjonister har rett til ytelser som utgjør minste pensjonsnivå. Pensjonistforbundet mener at minste pensjonsnivå ikke gir tilstrekkelig inntektssikring, og at departementets argumentasjon er feil av følgende to årsaker:

For det første er inntektsnivået man mottar fra minste pensjonsnivå ikke en tilstrekkelig ytelse for personer som forsørger barn. Ytelsene etter minste pensjonsnivå for enslige er under EUs definerte lavinntektsgrense i Norge, det vi normalt kaller fattigdomsgrensen. Dersom man attpåtil har forsørgeransvar for ektefelle/samboer og/eller barn er det enda verre.

Pensjonistforbundet er sterkt uenig i departementets argumentasjon, og mener det bør være et mål for Norge å ha inntektssikringsordninger som overstiger et inntektsnivå som defineres som lavinntekt. Dette gjelder for minstepensjonister generelt, og naturligvis også for dem som har forsørgeransvar for ektefelle eller barn.

For det andre skal «minste pensjonsnivå» gradvis utfases, siden dette minstenivået er tilknyttet gammel alderspensjon fra folketrygden. Det er derfor en meningsløs argumentasjon fra departementet når de viser til inntektssikringen fra minste pensjonsnivå.

Regjeringen viser også til at en tredel av alderspensjonistene med ektefelle tillegg får skjermingstillegg. Det betyr at en tredel var uføre før de ble alderspensjonister. Dette tillegget har regjeringen foreslått å fjerne for personer født i 1954 eller senere. Så om regjeringen får det som de vil skal fremtidige personer i lignende situasjon få kutt i to ytelser. I tillegg trekker regjeringen frem at 25 personer har en ektefelle under 30 år, til tross for at dette utgjør bare 1 prosent av mottakerne. Det er usaklig å trekke frem slike ytterpunkter for å få sympati for kuttforslaget.

Utfasing av ektefelle tillegg

Departementet foreslår at minste pensjonsnivå med særskilt sats for personer som forsørger ektefelle over 60 år skal utfases i takt med at gammel alderspensjon fra folketrygden utfases.

I høringsnotatet fremkommer det at antall mottakere av forsørgingstilleggene har blitt redusert, blant annet siden kvinner forsørger seg selv i større grad enn tidligere. Mens det i 1976 var 30 000 mottakere av ektefelle tillegg, er antall mottakere i dag redusert til 2 000. Barnetillegget ble gitt til 2 000 personer i 1976, men er i dag redusert til i underkant av 500 alderspensjonister. Dette tyder på at det ikke er ytelsen i seg selv som gjør at folk mottar den. Det er andre utenforliggende årsaker som avgjør utbredelsen av ytelsene. At flere kvinner forsørger seg selv, og at flere husholdninger har en høyere inntekt i dag enn tidligere betyr imidlertid at de som ikke klarer å forsørge seg selv har det relativt sett verre enn tidligere. Det er avstanden til inntektsnivået i samfunnet for øvrig som danner grunnlaget for lavinntektsgrensene etter EUs definisjon. Det har en betydning om man har lavere inntekt enn de rundt seg. Stor økonomisk ulikhet skaper utenforskap. Med svak økonomi kan man ikke delta på de samme aktivitetene, eller kjøpe de samme varene og tjenestene, som det er «vanlig» å kunne gjøre.

Postadresse:

Pb. 6714 St. Olavs pl.
0130 Oslo

Besøksadresse:

Torggata 15

pf@pensjonistforbundet.no
www.pensjonistforbundet.no

Telefon: 22 34 87 70
Faks: 22 34 87 83

Bankgiro: 9001.05.50202
Org.nr.: 970 323 910

Utfasing av barnetillegg

Regjeringen viser til at en betydelig del av alderspensjonistene som mottar barnetillegg har en ektefelle i arbeidsfør alder. Regjeringen hevder at barnetillegget kan holde dem utenfor lønnet arbeid. De viser også til at det ikke gis et tillegg til lønnsinntakere som forsørger barn. Vi mener at barn hvor far er alderspensjonist er spesielt utsatt siden pensjonsnivået er lavere enn vedkommende normalt ville hatt i arbeidsfør alder. Det er også viktig å presisere at barnetillegg er en inntektsprøvd ytelse, som kun gis om inntekten er lav. Dersom inntekten til foreldre reduseres vil det naturligvis også ramme barna. Med en inntektsprøvd ytelse er det fullt mulig å tilpasse barnetillegget slik at husholdninger med barn sikres en tilstrekkelig inntekt. Vi mener barnetillegget burde vært videreført og tilpasset ny alderspensjon fra folketrygden, med mål om at husholdningene skal ha en inntekt som minst overstiger EUs fattigdomsgrense.

Regjeringens reformarbeid innen alderspensjon fra folketrygden består hovedsakelig i å kutte i ytelser som utbetales til økonomisk svake grupper. Uføre risikerer hardere levealdersjustering av alderspensjonen, flyktninger skal miste særskilte rettigheter til full trygdetid, og nå er det altså alderspensjonister med forsørgeransvar som foreslås rammet. Når personer som allerede stiller svakt økonomisk får svekket sine rettigheter vil det gi økt ulikhet, og flere fattige. Norge er et svært ressursrikt land, og det er unødvendig og svært uheldig når de nederst ved bordet rammes hardt økonomisk.

Regjeringens alternativer for utfasing – A, B og C.

Regjeringen presenterer 3 forslag til fullstendig utfasing av forsørgingstilleggene med litt ulikt tempo. Pensjonistforbundet støtter ingen av dem. Vi støtter heller ikke «gjeldende regler» som i all hovedsak også innebærer en utfasing. Forsørgingstilleggene bør gjennomgås og tilpasses ny alderspensjon fra folketrygden og det bør videreføres ytelser som sikrer at alderspensjonister som forsørger barn eller ektefelle/samboer har en husholdningsinntekt som sikrer et anstendig inntektsnivå og som overstiger EUs fattigdomsgrense.

Vennlig hilsen
For Pensjonistforbundet

Harald Olimb Norman
Generalsekretær

Sindre Farstad
Seniorrådgiver

Postadresse:

Pb. 6714 St. Olavs pl.
0130 Oslo

Besøksadresse:

Torggata 15

pf@pensjonistforbundet.no
www.pensjonistforbundet.no

Telefon: 22 34 87 70
Faks: 22 34 87 83

Bankgiro: 9001.05.50202
Org.nr.: 970 323 910